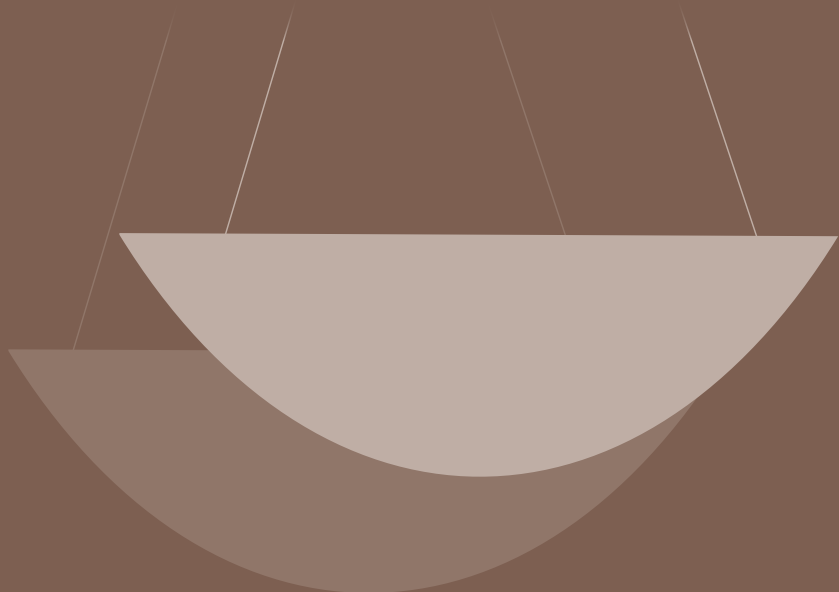

Oifig an
Office of the

Stiúrthóra Ionchúiseamh Poiblí
Director of Public Prosecutions

Piedalīšanās tiesas procesā kā lieciniekam

Ievads

Daudziem cietušajiem un lieciniekiem došanās uz tiesu ir satraucošs pārdzīvojums. Ja jums jāsniedz liecība krimināllietā, mēs ceram, ka šī brošūra jums palīdzēs saprast, kas notiek tiesā.

Šajā brošūrā ir mēģināts atbildēt uz jautājumiem, kurus jums uzdod visbiežāk. Tajā nav aprakstītas visas iespējamās situācijas un nav sniegta juridiska palīdzība. Ja jums nepieciešama juridiska palīdzība, jums jārunā ar advokātu.

Mēs esam izdevuši arī brošūru ĢP loma, kurā vienkāršā valodā aprakstīts, ar ko nodarbojas Ģenerālprokuratūra (Office of the Director of Public Prosecutions). Detalizētāku Ģenerālprokuratūras darba aprakstu skatiet mūsu Vadlīnijās prokuroriem.

Šo izdevumu eksemplārus varat pieprasīt Ģenerālprokuratūrā (skatiet plašāku informāciju 25. lappusē). Tos varat izlašīt arī mūsu tīmekļa vietnē **www.dppireland.ie**. Šajā tīmekļa vietnē ir arī sadaļa „Cietušie un liecinieki”, kas jums varētu noderēt.

Lūdzu, ņemiet vērā

Šīs brošūras drukātā veidā gan īru, gan angļu valodā var iegūt mūsu birojā. Skatiet kontaktinformāciju 25. lappusē.

Varat apmeklēt mūsu tīmekļa vietni **www.dppireland.ie**, lai lejupielādētu brošūru šādās valodās:

- arābu;
- angļu;
- ķīniešu (mandarīnu);
- franču;
- īru;
- latviešu;
- lietuviešu;
- mandarīnu;
- poļu;
- portugāļu (Brazīlija);
- rumāņu;
- krievu;
- spāņu.

Saturs

Galvenie fakti

1. Ar ko nodarbojas ģenerālprokurors (ĢP)? 8
2. Ar ko nodarbojas virsprokurors? 8
3. Kas notiek, kad kāds ziņo par noziegumu? 8
4. Vai ir dažādi kriminālnoziegumu veidi? 9
5. Kurās tiesās izskata krimināllietas? 10

Liecinieks

6. Kas var būt par liecinieku krimināllietā? 11
7. Ja es esmu liecinieks, kā mani uzaicinās sniegt liecību? 11
8. Kas notiek pēc tam, kad Gardaī izvirza apsūdzību apsūdzētajam? 11
9. Ja es esmu liecinieks vai cietušais, vai varu iepazīties ar pierādījumu reģistru? 12
10. Vai sprieduma pieņemšanā pamatojas uz pierādījumu reģistru? 12
11. Kas ir ar zvērestu apliecināta liecība? 12

Tiesas lieta

12. Kas notiek, kad tiesa sāk izskatīt lietu? 13
13. Vai ir kādi iemesli, kādēļ tiesas process varētu nevirzīties uz priekšu? 15
14. Kas ir tiesas procesa pārskatīšana? 15

Palīdzība lieciniekiem un cietušajiem

15. Kādu palīdzību varu saņemt, ja man jāsniedz liecība kā cietušajam? 16
16. Kādu palīdzību varu saņemt attiecībā uz izmaksām par ierašanos tiesā liecības sniegšanai? 16
17. Ja es sniedzu liecību kā cietušais, vai es pirms tiesas satikšu lietā iesaistītos prokuratūras pārstāvjus? 17
18. Kas notiek pirmstiesas sanāksmē? 17
19. Ja esmu cietušais, vai varu iepazīties ar rakstisku tiesas protokolu? 17
20. Kas notiek, ja es nevēlos atrasties tiesas zālē kopā ar apsūdzēto, kad sniedzu liecību? 18
21. Kuri liecinieki var izmantot videokonferences sniegtās iespējas? 18
22. Ja esmu cietušais, vai varu panākt, ka mani tiesā pārstāv jurists? 19
23. Vai mans vārds tiks publiskots, kad sniegšu liecību? 19
24. Vai vainīgā vārds būs publiskots? 20
25. Ja esmu cietušais, kādā veidā tiesnesis un zvērinātie uzzina, kā noziegums mani ietekmējis? 21
26. Ja es esmu cietušais, vai man ir tiesības saņemt kompensāciju? 21

Lietas pārsūdzēšana

27. Vai apsūdzētais var pārsūdzēt notiesājošu kriminālspriedumu vai spriedumu? 22

28.	Vai ĢP var pārsūdzēt spriedumu?	22
29.	Kas var pieprasīt ĢP pārsūdzēt nepamatoti saudzīgu spriedumu?	23
30.	Kā apelācijas tiesas tiesneši pārskata spriedumu?	23
31.	Vai es varu iesniegt sūdzību ģenerālprokuratūrai?	24
•	Kā sazināties ar Ģenerālprokuratūru	25
•	Cita noderīga kontaktinformācija	26

Galvenie fakti

1. Ar ko nodarbojas ģenerālprokurors (ĢP)?

ĢP (Director of Public Prosecutions, DPP) lemj, vai izvirzīt cilvēkiem apsūdzību par noziegumu izdarīšanu, t.i., ierosināt lietu. ĢP lemj arī par to, kāda būs šī apsūdzība. Kad apsūdzība ir izvirzīta, par lietas virzību ir atbildīga Ģenerālprokuratūra.

2. Ar ko nodarbojas virsprokurors?

Virsprokurors (Chief Prosecution Solicitor) strādā ĢP pakļautībā kā prokurors un vada Ģenerālprokuratūras Prokuroru departamentu. Prokuroru departamenta darbinieki pārstāv ĢP visās tiesās Dublinā. Vietējie pavalstu prokurori pārstāv ĢP tiesās ārpus Dublinas.

3. Kas notiek, kad kāds ziņo par noziegumu?

Tiklīdz kāds ziņo par noziegumu Garda Síochána (Gardaí), notiek šādi posmi.

- Gardaí pieņem cietušā vai cilvēka, kurš ziņoja par noziegumu, liecību. Cietušā liecība ir rakstiski reģistrēta prasība.
- Gardaí izmeklē noziegumu.
- Atkarībā no tā, ko Gardaí izdodas noskaidrot, Gardaí var arestēt personu, kura tie turēta aizdomās par nozieguma izdarīšanu ("aizdomās turamo").
- Gardaí vai ĢP pieņem lēmumu par to, vai tiks celta apsūdzība. Ja noziegums ir smags, Gardaí nosūta lietu ĢP, un ĢP pieņem lēmumu. Par mazāk smagiem pārkāpumiem lēmumu pieņem Gardaí,

lai gan lieta tiek ierosināta ĢP vārdā. ĢP ir tiesības norādīt Gardaí, kā izskatīt lietu.

- Pēc tam Gardaí izvirza apsūdzību personai, kura tiek turēta aizdomās par nozieguma izdarīšanu.
- Gardaí nogādā aizdomās turēto pie rajona tiesas (District Court) tiesneša. No šī brīža aizdomās turēto dēvē par "apsūdzēto".
- Tiesnesis izlemj, vai apsūdzētā persona līdz tiesas prāvai jāatstāj cietumā (ieslodzījumā) vai jāatbrīvo pret drošības naudu.
- Tiek noteikts tiesas sēdes datums.
- Sākas lietas izskatīšana tiesā.

4. Vai ir dažādi kriminālnoziegunu veidi?

Ir divu veidu noziedzīgi nodarījumi – kriminālpārkāpumi (summary offences) un smagi vai sevišķi smagi nozieguni (indictable offences).

Kriminālpārkāpumi:

- ir maznozīmīgāki nozieguni;
- tos izskata rajona tiesas (District Court) tiesnesis bez zvērinātajiem; un
- par vienu likumpārkāpumu var piespriest ne vairāk kā 12 mēnešu cietumsodu (taču par vairāk nekā vienu likumpārkāpumu tiesnesis atsevišķos gadījumos var piespriest ne vairāk kā 2 gadu cietumsodu).

Smagi vai sevišķi smagi nozieguni:

- ir smagāki kriminālnozieguni;

- tos izskata tiesnesis un zvērinātie apgabaltiesā (Circuit Court) vai Centrālajā krimināltiesā (Central Criminal Court);
- par tiem var piespriest smagāku sodu – par dažiem noziegumiem līdz pat mūža ieslodzījumam un
- tos dažkārt izskata Īpašajā krimināltiesā (Special Criminal Court) trīs tiesnešu sastāvā, bez zvērinātajiem.

5. Kurās tiesās izskata krimināllietas?

Ir četru veidu tiesas – Rajona tiesa, Apgabaltiesa, Centrālā krimināltiesa un Īpašā krimināltiesa.

Rajona tiesa (District Court)

Šī ir pirmā tiesa, uz kuru Gardaī aizved apsūdzētos. Rajona tiesā tiesnesis:

- uzklausā pret apsūdzēto izvērīto apsūdzību;
- izlemj, vai lieta ir gatava iztiesāšanai;
- izskata mazāk nozīmīgas lietas (kriminālpārkāpumu lietas) bez zvērinātajiem.

Apsūdzētais var apgalvot, ka „ir vainīgs” vai „nav vainīgs”. Ja apsūdzētais rajona tiesā apgalvo, ka „nav vainīgs”, prokuratūra izsauc lieciniekus un ar to sniegto liecību palīdzību mēģina pierādīt, ka apsūdzētais ir vainīgs.

Apgabaltiesa (Circuit Court) un Centrālā krimināltiesā (Central Criminal Court)

Šajās tiesās izskata lietas, kas ir sarežģītākas nekā tās, ko izskata rajona tiesā. Šajās tiesās zvērinātie sēž blakus tiesnesim. Zvērinātajiem ir jāizlemj, vai apsūdzētais ir vainīgs vai nav vainīgs.

Īpašā krimināltiesa (Special Criminal Court)

Šī tiesa ir līdzīga apgabaltiesām un Centrālajai krimināltiesai, izņemot:

- tajā nav zvērināto un
- katru lietu izskata trīs tiesneši.

Liecinieks

6. Kas var būt par liecinieku krimināllietā?

Prokuratūra vai aizstāvība – personas, kuras aizstāv apsūdzēto, – var uzaicināt ikvienu, kam ir informācija par noziedzumu, tajā skaitā cietušo, būt tiesā par liecinieku.

7. Ja es esmu liecinieks, kā mani uzaicinās sniegt liecību?

Jūs saņemsiet tiesas rīkojumu ierasties noteiktā laikā un vietā un sniegt liecību – to sauc par “uzaicinājumu sniegt liecību”. Šo uzaicinājumu jums nosūtīs Gardaī.

8. Kas notiek pēc tam, kad Gardaī ir izvirzījis apsūdzību apsūdzētajam?

Smagākās lietās tiklīdz Gardaī ir izvirzījis apsūdzību apsūdzētajam, prokuratūra apkopo pret apsūdzēto savāktos pierādījumus. Dokumentu, kurā ietverti visi pierādījumi, sauc par “pierādījumu reģistru”, un tam tiesas izskatīšanā ir nozīmīga loma.

Pierādījumu reģistrs:

- tajā iekļauj liecinieku liecības, tostarp cietušā liecību;
- tajā iekļauj arī citus dokumentus un sarakstu ar

lietiskajiem pierādījumiem, piemēram, fotoattēliem un ieročiem, kam ir nozīme lietas izskatīšanā.

Kad prokuratūra ir savākusi visus pierādījumus, kas tai ir nepieciešami, Gardaī iesniedz pierādījumu reģistra kopiju apsūdzētajam. Kad tas ir noticis, tiek noteikts tiesas sēdes datums. Dažkārt ĢP izlemj, kurā tiesā lietu izskatīs. Šī lēmuma pieņemšanai var būt nepieciešams zināms laiks.

9. Ja es esmu liecinieks vai cietušais, vai varu iepazīties ar pierādījumu reģistru?

Nē. Varat iepazīties ar savas liecības kopiju, bet nevarat izskatīt visu pierādījumu reģistru.

10. Vai sprieduma pieņemšanā pamatojas uz pierādījumu reģistru?

Nē. Tiesa un zvērinātie pieņem lēmumu, pamatojoties uz tiesas sēdēs izteiktajām liecībām un pierādījumiem, nevis uz pierādījumu reģistrā rakstīto.

11. Kas ir ar zvērestu apliecināta liecība?

Ar zvērestu apliecināta liecība ir liecinieka izteikts paziņojums, ko tas apstiprina ar zvērestu (juridiski saistošu liecinieka solījumu teikt patiesību). Prokuratūra vai aizstāvība var lūgt tiesnesim atļautu tiesas procesa gaitā pieņemt liecību, ko liecinieks apliecina ar zvērestu. Ja tiesnesis piekrīt, prokurors vai baristrs tiesas zālē uzdos jums jautājumus, un jums sniegtā liecība būs jāapliecina ar zvērestu. Arī otra puse var uzdot jums jautājumus.

Jūsu atbildes tiks pierakstītas. Kad būsiet beidzis liecināt, tiesas ierēdnis nolasīs jums priekšā šo ar zvērestu apliecināto liecību. Ja piekritīsiet, ka tā ir pareiza, jums tā būs jāparaksta.

Tiesas lieta

12. Kas notiek, kad tiesa sāk izskatīt lietu?

Ja lietu izskata zvērinātie, ĢP pakļautībā strādājošs baristrs iepazīstinās zvērinātos ar apsūdzību. Tiesā būs arī ĢP pakļautībā strādājošs prokurors. Prokuratūra pārstāv Īrijas iedzīvotājus, nevis kādu vienu personu. Tādējādi, lai arī jūs esat nozieguma cietušais, ĢP nepārstāvēs jūs kā individu. Sākumā baristrs paskaidros zvērinātajiem, par ko lieta ierosināta. Pēc tam viņš vai viņa pa vienam izsauks lieciniekus. Kad baristrs izsauks jūs kā liecinieku, jums likuma priekšā jāsaka patiesība.

Tālāk redzamajās sadaļās ir aprakstīti tiesas lietas posmi.

Zvērinātie

Jūs nedrīkstat būt pazīstams ne ar vienu no zvērinātajiem. Ja tomēr kādu pazīstat, par to jāpaziņo prokuroram vai baristram. Tiesnesis neļaus nevienam, kurš ir pazīstams ar cietušo vai apsūdzēto vai kuram ir kāda cita saistība ar lietu, piedalīties tiesas procesā kā zvērinātajam.

Liecību sniegšana

Lai pieņemtu jūsu liecību, baristrs uzdos jums jautājumus. Kad esat atbildējis uz visiem prokuratūras jautājumiem, arī aizstāvība var uzdot jums jautājumus. Šo procesu sauc par liecības pārbaudīšanu.

Aizstāvības uzsākšana

Kad prokuratūra ir beigusi uzdot jautājumus visiem saviem lieciniekiem, aizstāvības puse sāk izklāstīt savu pozīciju.

Aizstāvība var izvēlēties vienu no vairākiem rīcības variantiem.

- Tā var izsaukt lieciniekus aizstāvības pozīcijas

pamatošanai. Ja tā rīkojas šādi, prokuratūra var pārbaudīt aizstāvības liecinieku liecības.

- Tā var izsaukt apsūdzēto, lai tas sniegtu liecību. Ja tā rīkojas šādi, prokuratūra var pārbaudīt apsūdzētā liecību.
- Tā var vienkārši apgalvot, ka prokuratūra nav pietiekami pamatojusi apsūdzību. Tā var rīkoties, jo saskaņā ar tiesību aktiem prokuratūrai ir jāpierāda, ka apsūdzētais ir vainīgs, bet apsūdzētajam nav jāpierāda nevainība. Zvērinātie nedrīkst pieņemt, ka apsūdzētais, kuram nav pierādījumu, ir vainīgs.

Sprieduma taisīšana

Kad prokuratūra un aizstāvība beigušas pieņemt liecības no saviem lieciniekiem:

- tās pēc kārtas iepazīstina zvērinātos ar savu pozīciju;
- tiesnesis apkopo pierādījumus, izskaidro zvērinātajiem tiesību aktu normas un paskaidro, kas jāņem vērā, taisot galīgo lēmumu jeb "spriedumu";
- pēc tam zvērinātie dodas uz zvērināto telpu, lai taisītu spriedumu.

Ja apsūdzēto atzīst par nevainīgu, viņu atbrīvo. Ja zvērinātie nevar vienoties par spriedumu, ĢP ir tiesības lemt par lietas atkārtotu iztiesāšanu. Ja zvērinātie atzīst apsūdzēto par vainīgu, tiesnesim ir jālemj, kāds būs sods.

Soda noteikšana apsūdzētajam

Tiesnesis var šo lēmumu nepieņemt tūlīt. Parasti tiesnesis

noliek kādu vēlāku datumu soda noteikšanai. Šajā laikā nosacīti atbrīvoto personu uzraugiem, sociālajiem darbiniekiem, ārstiem, psihietriem vai Gardaī (atkarībā no konkrētās lietas) ir iespēja sagatavot ziņojumu. Šie ziņojumi palīdz tiesnesim lemt par piemērojamo sodu.

Dzimumnoziegumu vai vardarbības lietās viens no šiem dokumentiem var būt "ziņojums par ietekmi uz cietušo", kurā aprakstīts, kā noziegums ietekmējis cietušo.

13. Vai ir kādi iemesli, kādēļ tiesas process varētu nevirzīties uz priekšu?

Dažkārt tiesas procesu nevar turpināt noteiktajā datumā dažādu iemeslu dēļ, piemēram, ja:

- kāds svarīgs liecinieks nevar sniegt liecību slimības dēļ;
- aizstāvības juristu komanda vēl nav sagatavojusi savu pozīciju;
- tiesas sēžu grafiks ir pilns, un nav neviena tiesneša vai tiesas, kas lietu varētu izskatīt; vai
- aizstāvība ir uzsākusi "tiesas procesa pārskatīšanas procedūru", tādējādi apturot tiesas procesa turpmāko virzību.

14. Kas ir tiesas procesa pārskatīšana?

Ir dažādi tiesas procesa pārskatīšanas procedūru veidi. Viens no izplatītākajiem veidiem – apsūdzētais lūdz kasācijas tiesai (High Court) liegt pirmās instances tiesai vai ĢP turpināt tiesas procesu. Piemēram, apsūdzētais var lūgt kasācijas tiesai apturēt tiesas procesu, jo:

- nozieguma izmeklēšana vai apsūdzības izvirzīšana notikusi pārāk ilgi;

- lietas izskatīšanas process ir tā aizkavējies, ka apsūdzētajam nevar nodrošināt taisnīgu tiesu.

Ja tiesas piekrīt apturēt tiesas procesa virzību, apsūdzēto atbrīvo. Pat, ja tiesas procesa pārskatīšanas prasība netiek apmierināta, tā var uz ilgu laiku aizkavēt tiesas procesu.

Palīdzība lieciniekiem un cietušajiem

15. Kādu palīdzību varu saņemt, ja man jāsniedz liecība kā cietušajam?

Prokurors sadarbosies ar Gardaí, lai panāktu, ka jūs vienmēr esat informēts, kas notiek jūsu lietā.

Ir arī vairākas organizācijas, kas var piedāvāt jums atbalstu tiesas zālē. Tas nozīmē, ka, ja jūs tā vēlaties, kāds brīvprātīgais kopā ar jums dosies uz tiesu un paliks kopā ar jums visu sēdes laiku. Noziegumu upuru palīdzības līnija (Crime Victims Helpline), kura nodrošina telefoniska atbalsta pakalpojumus noziegumos cietušajiem, var sniegt jums tiesas atbalsta dienesta un citu cietušo atbalsta dienestu kontaktinformāciju. Ar Noziegumu upuru palīdzības līniju varat sazināties, zvanot uz numuru 1850 211 407 vai sūtot īsziņu uz 085 133 7711.

16. Kādu palīdzību varu saņemt attiecībā uz izmaksām par ierašanos tiesā liecības sniegšanai?

Par liecinieku izdevumu segšanu ir atbildīgi Gardaí. Liecinieku izdevumi ir izmaksas, kas jums radušās, ierodoties tiesā, lai sniegtu liecību. Šajos izdevumos var būt iekļauti ceļa izdevumi, izmaksas par maltītēm un dažos gadījumos arī uzturēšanās izdevumi.

Izmaksas sedz rajona, kurā izskata lietu, Garda superintendents (rajona ierēdnis). Šo jautājumu var nokārtot Garda, kas strādā ar jūsu lietu. Viņš vai viņa var lūgt jums iesniegt čekus par jūsu izdevumiem.

Dažos gadījumos var saņemt avansa maksājumu par izdevumiem jau pirms lietas izskatīšanas, lai varētu nokļūt līdz tiesai.

17. Ja es sniedzu liecību kā cietušais, vai es pirms tiesas satikšu lietā iesaistītos prokuratūras pārstāvjus?

Vispārīgi runājot, jūs varēsiet satikt prokuratūras komandu pirmstiesas sanāksmē. Pirmstiesas sanāksmē piedalās Gardaī, prokurors un baristrs, kurš izskata lietu. Nopietnās lietās, piemēram, dzimumpārkāpumu gadījumā, prokurors piedāvās noorganizēt šo tikšanos pirms tiesas.

Ja vēlaties noorganizēt sanāksmi, bet tā jums vēl nav piedāvāta, par to vajadzētu informēt Garda, kas pārrauga jūsu lietu. Garda sazināsies ar Ģenerālprokuratūru vai vietējo pavalsts prokuroru, lai noorganizētu šo sanāksmi.

18. Kas notiek pirmstiesas sanāksmē?

Pirmstiesas sanāksmēs baristrs un prokurors var jums paskaidrot, kas notiks tiesā. Tomēr viņiem ir jāievēro stingri noteikumi, kas liedz runāt ar jums par to, kādu liecību sniegsiet. Šādi noteikumi pieņemti, lai neviens nevarētu apgalvot, ka kāds ir jums norādījis, kas jāsaka tiesā.

19. Ja esmu cietušais, vai varu iepazīties ar rakstisku tiesas protokolu?

Rakstisko tiesas protokolu sauc par stenogrammu.

Prokuratūra un aizstāvība var saņemt stenogrammu pēc tiesas beigām un tad, ja tiesas spriedums ir pārsūdzēts. To, vai jūs varēsiet iepazīties ar stenogrammu, var izlemt tikai tiesnesis.

20. Kas notiek, ja es nevēlos atrasties tiesas zālē ar apsūdzēto, kad es sniedzu liecības?

Ja esat nozieguma upuris, policija vai prokuratūra var lūgt, lai tiesa atļauj jums sniegt liecības, izmantojot videosaiti. Tas tiks darīts, ja viņi uzskatīs, ka jums būtu labāk sniegt liecības šādā veidā. Ja tiesnesis nolems, ka jūs to varat darīt, tad jums ļaus sniegt liecības, nesastopot apsūdzēto.

Videosaites izmantošanai ir vairākas priekšrocības.

- Jūs sniežat liecības kameras priekšā, kas atrodas citā tiesas ēkas daļā, nevis tiesas zālē.
- Juristi var uzdot jums jautājumus tā, it kā jūs atrastos viņu priekšā.
- Tiesa varēs vērot liecības sniegšanu televizora ekrānā. Jūs redzēsiet tikai to personu, kas uzdos jums jautājumus, nevis apsūdzēto.

21. Ja es esmu nozieguma upuris, vai man nepieciešamības gadījumā būs piekļuve rakstiskās un mutiskās tulkošanas pakalpojumiem?

Jā, upurim ir tiesības uz rakstiskās un mutiskās tulkošanas pakalpojumiem pirms tiesas un tiesas laikā. Ja jums

nepieciešami šie pakalpojumi, jums ir jāinformē policija, lai tie varētu tikt nodrošināti. Dažreiz upuris nepieprasa šo pakalpojumu, bet, ja policija, prokurors vai tiesa uzskata, ka tie ir nepieciešami, pakalpojumi tiks jums nodrošināti. Tas palīdzēs jums saprast notiekošo, savukārt prokurors un tiesa varēs labāk saprasties ar jums.

22. Ja es esmu nozieguma upuris, vai mani tiesā var pārstāvēt jurists?

Nē, jurists nevar jūs pārstāvēt, ja vien neesat smaga dzimumnozieguma upuris un aizstāvība vēlas jūs noprotināt par jūsu dzimumdzīvi. Viņi to var darīt tikai ar tiesneša atļauju. Jurists jūs var pārstāvēt tiesā, ja aizstāvība lūdz tiesneša atļauju.

Ja esat smaga dzimumnozieguma upuris, Juridiskās palīdzības padome nodrošinās jums juristu bez maksas. To organizēs prokuratūras pārstāvis, kas nodarbojas ar jūsu lietu. Jūsu jurists ar jums tiksies, pirms aizstāvība iesniegs lūgumu par jūsu noprotināšanu. Jūsu jurists ieradīsies tiesā arī tad, kad tiesnesis paziņos aizstāvībai par to, vai viņi drīkst vai nedrīkst jūs noprotināt.

Ja tiesnesis atļaus jūs noprotināt, jūsu jurists nevarēs jūs pārstāvēt noprotināšanas laikā. Tomēr tiesnesim ir jāgādā par to, lai aizstāvība, veicot noprotināšanu, ievērotu tiesas noteiktos ierobežojumus.

23. Vai mans vārds tiks publiskots, kad es sniegšu liecības?

Parasti, sniedzot liecības, personas identitāti nevar noslēpt. Tas ir tāpēc, ka Īrijas konstitūcija paredz, ka visas lietas tiek izskatītas atklātā veidā, ja vien likums neparedz izņēmumus. Izņēmumi var attiekties uz atsevišķiem lietu veidiem, piemēram:

- izvarošanu un noteiktiem dzimumnoziegumiem;
- ja apsūdzētais ir jaunāks par 18 gadiem.

Šādos gadījumos prāvas notiek aizklātā veidā. Tas parasti nozīmē, ka, jums sniedzot liecību, tiesas zālē atradīsies tikai tie cilvēki, kas tieši iesaistīti lietā. Tiesas zālē var atrasties arī žurnālisti. Tomēr žurnālisti nedrīkst publiskot apsūdzētās personas vai upura vārdus un rakstīt ko tādu, kas var palīdzēt citiem noskaidrot viņu vārdus. Žurnālists, kas pārkāpj šos noteikumus, ir vainīgs noziedzīgā nodarījumā.

24. Vai apsūdzētās personas vārdu var publiskot?

Šis ir sarežģīts jautājums, un šeit nav iespējams sniegt pilnu likuma skaidrojumu.

Dažos gadījumos vārdu vispār nedrīkst atklāt. Piemēram, izvarošanas gadījumos apsūdzētajam ir tiesības uz sava vārda neizpaušanu, ja vien persona nav atzīta par vainīgu. Tas nozīmē, ka pirms sprieduma pasludināšanas nevar teikt neko tādu, kas identificētu apsūdzēto. Nedrīkst atklāt tādas apsūdzētas personas identitāti, kas nav atzīta par vainīgu.

Ja apsūdzētais ir atzīts par vainīgu, upuris var vēlēties, lai apsūdzētā vārds tiktu publiskots. Tomēr bieži vien, kad tiek nosaukta vainīgā persona, tiek atklāta arī upura identitāte. Neskatoties uz to, daži upuri vēlas, lai vainīgās personas vārds tiek atklāts. Ja arī jūs to vēlaties, jums tas jāpasaka prokuroram.

Ja esat upuris, rūpīgi apdomājiet, ko vainīgās personas nosaukšana nozīmēs jums, pirms izlemjat to darīt. Jums var noderēt individuāls jurista padoms.

25. Ja es esmu nozieguma upuris, kā tiesnesis uzzinās par nozieguma ietekmi uz mani?

Pieņemot spriedumu, tiesnesim ir svarīgi zināt, kā noziegums ir ietekmējis upuri. Jūs varat sniegt upura paziņojumu par nozieguma izraisītajām sekām, kad apsūdzētais ir atzīts par vainīgu vai atzinis savu vainu. Šajā paziņojumā apraksta, kā noziegums jūs ietekmēja un joprojām ietekmē. Informatīvs līfleets par upura paziņojumu ir pieejams mūsu vietnē www.dppireland.ie.

26. Ja es esmu nozieguma upuris, vai man ir tiesības uz kompensāciju?

Likums nosaka, ka jums var būt tiesības saņemt naudas kompensāciju par miesas bojājumiem vai zaudēto peļņu, ko izraisījis noziedzīgais nodarījums. Tomēr pastāv noteikti ierobežojumi.

- Par kompensācijas piedziņu no vainīgās personas lemj tiesnesis.
- Tiesnesim vispirms ir jāpārlicinās, vai persona var atļauties izmaksāt jums kompensāciju. Piemēram, tiesnesis var uzskatīt par bezjēdzīgu piespriest kompensāciju no bezdarbnieka.
- Kompensācijas summa nedrīkst pārsniegt summu, ko varētu saņemt, iesniedzot civilprasību tajā pašā tiesā.

Kriminālnoziegumu nodarīto kaitējumu kompensācijas tribunāls (Criminal Injuries Compensation Tribunal) var izmaksāt kompensāciju par miesas bojājumiem, ko tiešā veidā izraisījusi vardarbība (skatīt kontaktinformāciju 29. lpp.).

Pārsūdzība

27. Vai apsūdzētais var pārsūdzēt spriedumu vai sodu?

Jā, apsūdzētais var pārsūdzēt spriedumu vai sodu.

Ja lieta ir izskatīta rajona tiesā, apsūdzētais var:

- pārsūdzēt spriedumu vai sodu apgabala tiesā un
- pieprasīt lietas izskatīšanu no jauna – tas nozīmē, ka jums atkal vajadzēs liecināt tiesā.

Ja lieta ir izskatīta apgabala tiesā, centrālajā krimināllietu tiesā vai īpašajā krimināllietu tiesā, apsūdzētais spriedumu vai sodu var pārsūdzēt krimināllietu apelācijas tiesā. Šajā tiesā:

- pārsūdzību koleģiāli izskata Augstākās tiesas tiesnesis un divi Augstās tiesas tiesneši, un
- tiesneši izlasīs sākotnējās tiesvedības stenogrammu, nevis vēlreiz noklausīsies liecības.

Ja apsūdzētā persona ir apcietināta, tai jāpaliek cietumā, kamēr lieta tiek nodota krimināllietu apelācijas tiesai.

28. Vai ģenerālprokuratūra var pārsūdzēt spriedumu?

Jā, ģenerālprokuratūra var pārsūdzēt spriedumu, bet tikai tādā gadījumā, ja lieta ir izskatīta apgabala tiesā, centrālajā krimināllietu tiesā vai īpašajā krimināllietu tiesā. Ģenerālprokuratūra nevar pārsūdzēt rajona tiesas spriedumu.

Ģenerālprokuratūra var lūgt, lai krimināllietu apelācijas

tiesa pārskata spriedumu, ko tā uzskata par pārāk maigu. Ģenerālprokuratūrai jāpieprasa sprieduma pārskatīšana 28 dienu laikā pēc tiesneša sprieduma pasludināšanas. Dažos gadījumos ģenerālprokuratūra var pieprasīt pagarināt pārskatīšanas termiņu, bet tas nedrīkst pārsniegt 56 dienas no sprieduma datuma.

29. Kas var lūgt, lai ģenerālprokuratūra pārsūdz pārāk maigu spriedumu?

Jūs varat lūgt, lai ģenerālprokuratūra pārsūdz spriedumu, ja

- esat noziegumā cietusī persona;
- noziegumā cietušās personas ģimenes loceklis;
- ārsts, jurists vai sociālais darbinieks, kas rīkojas klienta vārdā.

30. Kā apelācijas tiesas tiesneši pārskata spriedumu?

Apelācijas tiesas tiesneši lasa zemākās instances tiesas materiālus, lai saprastu tiesas apsvērumus, taisot konkrētu spriedumu. Viņi uzskatīs spriedumu par pārāk maigu tikai tad, ja konstatēs, ka zemākās instances tiesnesis nav ievērojis likumu, taisot maigu spriedumu.

Pārsūdzība ir iespējama tikai attiecībā uz nelielu lietu skaitu.

Sūdzības

31. Vai es varu iesniegt sūdzību ģenerālprokuratūrai?

Jā. Ja jums ir sūdzības par mūsu darbu, jūs varat iesniegt rakstveida sūdzību. Mūsu kontaktinformācija ir norādīta 27. lpp.

Kā sazināties ar Ģenerālprokuratūru

Ģenerālprokuratūra

Office of the Director of Public Prosecutions
Infirmery Road
Dublin 7
Tālrunis: (01) 858 8500
Faks: (01) 642 7406
Vietne: www.dppireland.ie

Victims Liaison Unit

Office of the Director of Public Prosecutions
Infirmery Road
Dublin 7
Tālrunis: (01) 858 8444 (darba laikā)
Faks: (01) 642 7406
Vietne: www.dppireland.ie

Virsprokurors

Solicitors Division
Office of the Director of Public Prosecutions
90 North King Street
Smithfield
Dublin 7.
Tāl.: (01) 858 8500
Fakss: (01) 858 8555
Tīmekļa vietne: www.dppireland.ie

Vietējie pavalstu prokurori

Katra vietējā pavalsts prokurora (local state solicitor) kontaktinformāciju varat saņemt, zvanot uz (01) 678 9222 un apmeklējot mūsu tīmekļa vietni www.dppireland.ie.

Cita noderīga kontaktinformācija

Noziegumu upuru palīdzības līnija

Tālrunis: 1850 211 407

SMS: 085 133 7711

E-pasts: info@crimevictimshelpline.ie

Tīmekļa vietne: www.crimevictimshelpline.ie

Cietušo atbalsta dienesti

Lai saņemtu plašāku informāciju par tiesas atbalsta dienestu un citiem cietušo atbalsta dienestiem, zvaniet uz Noziegumu upuru palīdzības līniju (sk. iepriekš).

Tiesu dienestu informācijas birojs

Phoenix House

15/24 Phoenix Street North

Smithfield

Dublin 7

Tālrunis: (01) 888 6000

Fakss: (01) 873 5250

Tīmekļa vietne: www.courts.ie

Tieslietu un likuma reformu departaments

94 St. Stephen's Green

Dublin 2

Tālrunis: (01) 602 8202

Fakss: (01) 661 5461

Tīmekļa vietne: www.justice.ie

Noziegumu upuru atbalsta komisija

Tieslietu un likuma reformu departaments

51 St. Stephen's Green

Dublin 2

Tālr.: (01) 602 8661

Fakss: (01) 602 8634

Tīmekļa vietne: www.victimsofcrimeoffice.ie
www.csvc.ie

Traumu kompensācijas krimināltiesa

13 Lower Hatch Street

Dublin 2

Tālr.: (01) 661 0604

Fakss: (01) 661 0598

Juridiskās palīdzības padome

Quay Street

Cahirciveen

Co. Kerry

Tālr.: (066) 947 1000

Fakss: (066) 947 1035

Tīmekļa vietne: www.legalaidboard.ie

